УДК 378.015.3:656.61.052-047.22(043.3)
DOI 10.33251/2522-1477-2021-10-47-54

КРАМАРЕНКО Вікторія Вікторівна,
старший викладач кафедри навігації і управління
судном, Дунайський інститут Національного
університету «Одеська морська академія»
ORCID 0000-0003-0489-3937

СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА ПОНЯТТЯ «ІНФОРМАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З НАВІГАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ СУДНАМИ»

У статті висвітлено сутність і структуру поняття «інформаційна компетентність майбутніх фахівців з навігації та управління суднами». Доведено, що інформаційна компетентність фахівця з навігації та управління суднами передбачає його здатність працювати з великими обсягами інформації для вирішення складних завдань професійної діяльності та є важливим чинником його успішної професійної діяльності. Складовими інформаційної компетентності фахівця з навігації та управління суднами служби є мотиваційно-особистісний, інформаційно-пізнавальний та діяльнісно-операційний компоненти.

Ключові слова: інформаційна компетентність, курсант, фахівець з навігації та управління суднами, мотиваційно-особистісний, інформаційно-пізнавальний та діяльнісно-операційний компоненти.

Постановка проблеми. Важливість формування інформаційної компетентності майбутніх фахівців з навігації й управління суднами зумовлена тим, що її складові необхідні для належного маневрування та управління судном з використанням сучасних електронних радіолокаційних засобів, електронних картографічних навігаційно-інформаційних систем. У сучасному світі судноводії повинні володіти навичками використання інформаційних і комунікаційних технологій, бути здатним забезпечити безпечне плавання шляхом використання електронних картографічних навігаційно-інформаційних систем тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для визначення сутності, структури і змісту інформаційної компетентності майбутніх фахівців з навігації й управління суднами враховано напрацювання науковців щодо особливостей цього особистісного феномену в майбутніх фахівців різних галузей знань. З'ясовано, що багато дослідників виокремлюють компоненти інформаційної компетентності, орієнтуючись на особливості інформаційної діяльності. Зокрема Н. Баловсяк вважає, що інформаційна компетентність охоплює такі три компоненти: по-перше, інформаційну грамотність – здатність ефективно працювати з інформацією у всіх формах її подання; по-друге, комп'ютерну, або комп'ютерно-технологічну, складову – вміння та навички роботи з сучасними комп'ютерними засобами та програмним забезпеченням; по-третє, процесуально-діяльнісну складову – здатність застосовувати сучасні засоби інформаційних та комп'ютерних технологій для роботи з інформацією та розв'язання різноманітних завдань [1, с. 34-37].

О. Дрогайцев серед складових інформаційної компетентності звертає увагу на інформаційний кругозір; теоретичні знання в царині інформатики; сукупність знань, умінь, навичок з пошуку, аналізу та використання інформації; практичні уміння й навички використання сучасних інформаційних технологій; активну соціальну позицію та мотивацію [4, с. 10]. Своєю чергою Н. Шостаківська розглядає інформаційну компетентність як сукупність таких компонентів: комп'ютерна грамотність; досвід індивідуальної та групової діяльності з використанням сучасних інформаційних технологій для досягнення професійно значущих цілей; готовність до самоосвіти в сфері інформаційних технологій, необхідного для підвищення кваліфікації, самовияву в професійній праці [9, с. 553].

Інші дослідники виокремлюють компоненти інформаційної компетентності, орієнтуючись на структуру особистості. Зокрема О. Пометун щодо складових інформаційної компетентності дослідниця пропонує звертати увагу на організаційні вміння, тобто вміння працювати з текстом, інформаційно-бібліографічні уміння й навички; культуру усного й письмового мовлення, та логічні, що стосуються аналізу і виділення головного, порівняння, узагальнення і систематизації, визначення та пояснення понять, конкретизації, доведення і спростування [6, с. 24]. Цієї ж позиції дотримується і Я. Карлінська, яка у структурі інформаційної компетентності студентів комерційних коледжів виокремлює мотиваційно-цільовий, організаційно-змістовий та процесуально-діяльнісний компоненти [5, с. 9]. Загалом дослідники вказують на доцільність визначення сутності та виокремлення компонентів інформаційної компетентності з урахуванням особливостей інформаційної діяльності фахівців та структури особистості. Потребують доопрацювання на сьогодні питання щодо сутності й структури інформаційної компетентності майбутніх фахівців з навігації та управління суднами.

Метою статті є висвітлення сутності і структури поняття «інформаційна компетентність майбутніх фахівців з навігації та управління суднами».

Виклад основного матеріалу. З урахуванням напрацювань учених у структурі інформаційної компетентності майбутніх фахівців з навігації та управління суднами виокремлено мотиваційно-особистісний, когнітивно-пізнавальний і операційно-діяльнісний компоненти. Зокрема значення мотиваційно-особистісного компонента інформаційної компетентності полягає у тому, що мотивація закріплює у майбутніх фахівців стійке позитивне ставлення до навчальної діяльності, викликає допитливість, пізнавальний інтерес, підтверджує особистісно значущий сенс навчальних дій. Сформованість мотиваційно-особистісного компонента свідчить про внутрішню потребу курсантів самостійно навчатися. Навіть такі мотиви, як позитивне ставлення до навчання, загальна допитливість, довіра до викладача, що безпосередньо не пов'язані з діяльністю, суттєвим чином впливають на її успішність. О. Савченко зазначає, що про сформованість мотиваційного компонента вміння вчитися свідчить ставлення до навчання: уміння визначити мету діяльності (здатність ставити цілі, спрямованість на досягнення мети); розвинена допитливість, пізнавальний інтерес; потреба до самостійного пошуку й засвоєння нових знань; позитивні інтелектуальні почуття [6, с. 41].

Мотивація до підвищення свого рівня інформаційної компетентності має важливе значення для майбутніх фахівців з навігації та управління суднами. Це зумовлено тим, що ця професія пов'язана з потребою постійного розширення знань, самонавчання та саморозвитку. Професійна діяльність фахівців з навігації та управління суднами завжди відзначається новизною, нестандартними ситуаціями, потребує постійного пошуку різних варіантів розв'язання проблеми. Саме тому судноводій повинен уміти знаходити, використовувати як відому, так і невідому інформацію для розв'язання складних спеціалізованих завдань та практичних проблем у сфері судноплавства і суднової інженерії. Вміле оперування інформацією фахівцем з навігації та управління суднами свідчить про його готовність до нестандартних і несподіваних ситуацій, про особистісний потенціал працювати в умовах невизначеності та ризику. За допомогою інформації судноводій може не тільки знайти підтвердження своїм діям, але й краще прогнозувати, передбачити наслідки і коригувати дії, знаходити варіанти вирішення нестандартних ситуацій.

Набуті за допомогою різних форм роботи з інформацією знання, уміння і навички допоможуть курсантам у майбутньому постійно вдосконалювати свої вміння протягом усього життя, досягати кращих результатів у професійній сфері. Готовність вчитися, раціонально й ефективно працювати з інформацією допоможе фахівцям з навігації та управління суднами успішно розв'язувати складні нестандартні ситуації. Саме тому мотивацію до підвищення своєї інформаційної компетентності можна вважати однією з найважливіших передумов сформованості інформаційної компетентності.

Окрім мотивації, для роботи з інформацією фахівець з навігації та управління суднами повинен мати певні особистісні якості. Як зазначає Р. Гуревич, фахівець повинен мати такі

особистісні якості, як ініціативність, творчий підхід, інтелектуальний потенціал, високі психомоторні якості, етичні можливості, ерудиція, здібність до творчих здобутків, аналітичні задатки. Важливе значення має також його психологічна адаптивність, навички самопізнання, самоорганізації, саморегуляції і самокорекції [3].

Велике значення має мобільність і адаптивність судноводія, здатність швидко оновлювати знання й генерувати нові ідеї, допитливість та прагнення нового, широкий кругозір, розуміння ролі самоосвіти, саморозвитку й самовиховання для підвищення свого рівня інформаційної компетентності. Важливо також, щоб фахівець з навігації та управління суднами усвідомлював цілі й власні можливості щодо інформаційної діяльності, був спроможний адекватно формулювати мету своєї інформаційної діяльності та передбачати її наслідки. Загалом мотиваційно-особистісний компонент інформаційної компетентності стосується мотивації до інформаційної діяльності, свідомого ставлення і зацікавленості навігаційною інформацією, готовності працювати з різними видами навігаційної інформації та постійно підвищувати свій рівень інформаційної компетентності.

Інформаційно-пізнавальний компонент інформаційної компетентності майбутніх фахівців з навігації та управління суднами стосується їхньої обізнаності про специфіку роботи з інформацією та загалом особливості інформаційної діяльності. Важливість цього компонента зумовлена тим, що у наш час через стрімке збільшення обсягів інформації навчальні підручники з будь-яких навчальних дисциплін не можуть охопити всіх необхідних відомостей. Сьогодні важливо надати курсантам знання щодо особливостей роботи з інформацією та пошуку інформаційних джерел, сформувати навички самостійного опрацювання і використання інформаційних джерел.

Когнітивна складова інформаційної компетентності стосується насамперед системи знань про інформаційне середовище, особливості створення, організації і поширення інформації, види інформаційної діяльності судноводія, призначення і склад навігаційної інформаційної системи, методи оцінки навігаційної інформації, отриманої з усіх джерел, зокрема радіолокатора, засобів автоматизованої радіолокаційної прокладки та електронних комплексів навігаційно-інформаційної системи з метою прийняття рішень для уникнення зіткнення та управління безпечним плаванням судна.

Фахівець з навігації та управління суднами повинен знати основи бібліографії в електронних бібліотеках (порядок користування джерелами бібліографічної інформації – каталогами, картотеками, знання системи науково-допоміжної і рекомендаційної, галузевої і міжгалузевої, поточної, ретроспективної і перспективної бібліографії, навички бібліографічного опису документів, складання бібліографічних списків), що необхідно для вивчення вимог національного та міжнародного законодавства в сфері мореплавства та заходів щодо забезпечення охорони людського життя на морі, охорони і захисту морського середовища, аналізу інструкцій та інших нормативних актів з питань правового забезпечення юридичних та фізичних осіб на морі, визначення оптимальних морських шляхів, основних маршрутів морських і океанських шляхів світового судноплавства, міжнародних морських протоків і каналів.

Сучасний судноводій повинен знати особливості роботи з електронним форматом подання інформації, методи й алгоритми створення електронних баз та банків даних, значення і відмінності потенційних ресурсів у різноманітті форматів (наприклад, мультимедіа, бази даних, веб-сайт, набір даних, аудіо/відео, книги). Судноводій повинен знати векторні електронні карти, растрові електронні карти, особливості інформаційного забезпечення навігаційних інформаційних систем, засоби спілкування навігаційних інформаційних систем з оператором, переваги та недоліки навігаційних інформаційних систем різних типів, річкові інформаційні служби та їх обов'язки, специфіку корегування та захисту інформації у річкових інформаційних службах, вимоги до технічних специфікацій типових річкових інформаційних служб.

Окремо слід вказати на важливість того, щоб курсанти знали вимоги до документального супроводу діяльності екіпажу судна, організації судноплавства,

перебування у портах та ремонтних базах, ведення електронного та паперового архівів документів, формування бази типових зразків документів. Важливе значення мають знання системи вітчизняного та міжнародного документообігу в морській сфері, специфіки використання комп'ютерної техніки та програмного забезпечення.

Майбутні фахівці з навігації та управління суднами повинні знати, як треба давати визначення й пояснювати сутність понять зі сфери судноводіння, як поширювати інформацію щодо управління персоналом на судні та його підготовки для вирішення повсякденних робочих завдань та керування робочим навантаженням, як доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми та варіанти їх рішення, власний досвід у галузі судноводіння. Майбутні фахівці з навігації та управління суднами повинні також знати, як можна і треба отримувати нормативну, управлінську, довідкову, допоміжну інформацію під час міжособистісних контактів та роботи в команді, контактів з власником, замовником, наглядовими органами, постачальниками палива, продуктів, питної води тощо. Курсанти повинні також знати, як треба створювати запити до різних баз даних для розв'язання проблеми, опитувати навколишніх, консультуватись в експертів, одержувати інформацію під час ділових бесід, переговорів. У цьому випадку йдеться про знання прийомів аналізу інформації зі сфери судноводіння, прийомів смислового групування матеріалу, упорядкування, усного й писемного відтворення інформації (план, алгоритм, таблиця, схема, класифікація, стислий переказ тощо), прийомів розуміння тексту (структурування, визначення пізнавальних запитань тощо).

Отже, інформаційно-пізнавальний компонент інформаційної компетентності фахівця з навігації та управління суднами охоплює знання про види інформаційної діяльності судноводія, призначення і склад навігаційної інформаційної системи, формалізовані методи аналітико-синтетичної переробки інформації, особливості аналізу різних об'єктів, роботи з електронним форматом подання інформації, відомості про методи й алгоритми створення електронних баз та банків даних, про створення, поширення і здобуття інформації у складі групи.

Діяльнісно-операційний компонент інформаційної компетентності майбутніх фахівців з навігації та управління суднами стосується найважливіших умінь і навичок роботи з інформацією. Як зазначає О. Савченко, процесуальний компонент – це різноманітні способи організації та здійснення учіння (уміння, дії, операції, пізнавальні процеси) на різних рівнях пізнавальної самостійності: репродуктивній, частково пошуковій, творчій [6, с. 41]. Орієнтуючись на дослідження Т. Грицької [2], Р. Гуревича [3], Т. Лупиніс [7, с. 85], О. Савченко [6], А. Ткачова [8], можна виокремити низку важливих умінь і навичок, співвідносячи їх із специфікою професійної діяльності фахівця з навігації та управління суднами. Насамперед важливо вказати на уміння швидко актуалізувати й відтворювати інформацію, необхідну для вирішення проблем у повсякденних і кризових ситуаціях, прийняття рішень та дії у непередбачених умовах, зокрема під час аварійних ситуацій та отримання сигналу лиха на морі, для захисту та безпеки пасажирів, екіпажу, судна і вантажу, координації пошуково-рятувальних операцій.

Судноводій повинен уміти самостійно знаходити нову інформацію з різних джерел, здійснювати пошук необхідної інформації, орієнтуватися в інформаційних потоках і комунікаціях, визначати доступність необхідної інформації і приймати рішення щодо розширення процесу пошуку інформації за межами місцевих ресурсів (міжбібліотечного абонементу, використання ресурсів в інших місцях, отримання зображення, відео, тексту чи аудіозапису) щодо основних законів, теорій, принципів, методів і понять навігації та управління морськими суднами, особливостей навігаційного обладнання, планування і навігаційної проробки рейсу, специфіки руху суден.

Важливе значення має уміння працювати з різними джерелами інформації, різними видами і типами літератури (довідковою, навчальною, методичною, науковою, художньою, періодикою), володіння різними методиками читання, аналізу і синтезу одержаної інформації, а також методиками тезисного, реферативного викладу матеріалу й ін. Особливо

необхідно вказати на важливість володіння способами інформаційного пошуку відповідно до професійних інформаційних потреб, уміння знаходити інформацію щодо вимог національного та міжнародного законодавства в сфері мореплавства та заходів щодо забезпечення охорони людського життя на морі, охорони і захисту морського середовища, оптимальних морських і океанських шляхів світового судноплавства.

Судноводій повинен уміти знаходити, розуміти, оцінювати і застосовувати інформацію в різних формах для вирішення особистих, соціальних або глобальних проблем. Він має здійснювати коригування інформації, зокрема щодо положення свого судна, відображення морського району, режиму і орієнтації, картографічних даних, спостережень за маршрутом, інформаційних відображень, за результатами контактів (якщо є взаємодія з автоматизованими інформаційними системами і/або радіолокаційним спостереженням), та аналізувати функції радіолокаційного накладення (якщо є взаємодія).

Велике значення має уміння судноводія здійснювати інформаційно-аналітичне опрацювання інформації, що стосується систем управління судном, управління навігаційними інформаційними ресурсами, системами інформаційної безпеки. Майбутній фахівець повинен уміти критично осмислювати масиви інформації, порівнювати фрагменти з різних джерел з однієї тематики, визначати їх достовірність, аналізувати інформацію, отриману з використанням сучасних електронних радіолокаційних засобів, узагальнювати її для розв'язання завдань щодо визначення варіантів маневрування та управління судном, володіти методами корекції для отримання точного визначення місцезнаходження, взаємозв'язку та оптимального використання всіх навігаційних даних для здійснення плавання.

Фахівець з навігації та управління суднами повинен уміти належним чином використовувати у своїй діяльності сучасні комп'ютерні технології, зокрема системне, прикладне, комунікаційне та спеціальне програмне забезпечення. Він повинен уміти передавати та отримувати інформацію з використанням підсистеми і обладнання глобального морського зв'язку, забезпечувати радіозв'язок у всіх випадках, для розв'язання складних непередбачуваних завдань і проблеми у сфері судноводіння, мати навички оцінки навігаційної інформації, отриманої з усіх джерел, зокрема радіолокатора, засобів автоматизованої радіолокаційної прокладки та електронних комплексів навігаційно-інформаційної системи з метою прийняття рішень для уникнення зіткнення та управління безпечним плаванням судна. Він повинен уміти використовувати можливості інформаційно-комп'ютерних технологій, насамперед навігаційних інформаційних систем у судноводінні, автоматизованих систем управління судном, електронних карт, геоінформаційних систем, інформаційних систем прийняття рішень.

Майбутні фахівці з навігації та управління суднами повинні вміти отримувати інформацію під час міжособистісних контактів та роботи в команді, ставити питання, консультуватись в експертів, одержувати інформацію під час ділових бесід, переговорів. Судноводії повинні уміти давати визначення й пояснювати сутність понять зі сфери судноводіння, поширювати інформацію щодо управління персоналом на судні та його підготовки для вирішення повсякденних робочих завдань, доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми та варіанти їх вирішення, ознайомлювати з власним досвідом у галузі судноводіння. Важливе значення для забезпечення керованості технічними системами судна та дотримання норм закону і вимог статуту членами його екіпажу має уміння надавати різноманітну інформацію членам екіпажу, наглядовим та контролюючим органам. Уміння поширювати і здобувати інформацію у складі групи допоможе їм організовувати і координувати взаємодію між членами екіпажу, з іншими суднами та береговими службами, службами навігаційного забезпечення, представниками портових, прикордонних, митних та правоохоронних служб на маршрутах та руху та у портах.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Інформаційна компетентність фахівця з навігації та управління суднами передбачає його здатність працювати з великими обсягами інформації для вирішення складних завдань професійної діяльності та є важливим чинником його успішної професійної діяльності. З урахуванням наукових праць щодо

формування інформаційної компетентності та особливостей професійної діяльності фахівця з навігації і управління суднами його інформаційну компетентність можна визначити як інтегративну особистісну властивість, що охоплює мотивацію до інформаційної діяльності, свідоме ставлення і зацікавленість навігаційною інформацією, знання про види інформаційної діяльності судноводія, призначення і склад навігаційної інформаційної системи, вміння здійснювати пошук необхідної інформації, орієнтуватися в інформаційних потоках і комунікаціях, оптимально використовувати всі навігаційні дані, здійснювати інформаційно-аналітичне опрацювання інформації, що стосується систем управління судном, навігаційними інформаційними ресурсами та системами інформаційної безпеки. Складовими інформаційної компетентності фахівця з навігації та управління суднами служби є мотиваційно-особистісний, інформаційно-пізнавальний та діяльнісно-операційний компоненти.

Перспективами подальших наукових досліджень є визначення діагностичного апарату для з'ясування рівня сформованості інформаційної компетентності майбутнього фахівця з навігації та управління суднами.

Список використаних джерел

1. Баловсяк Н. В. Формування інформаційної компетентності майбутнього економіста в процесі професійної підготовки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Хмельницький, 2006. 334 с.
2. Грицька Т., Орищенко С. Умови формування інформаційної компетентності студентів радіотехнічних спеціальностей. *Витоки педагогічної майстерності*. Серія: Педагогічні науки. 2012. Вип. 10. С. 62–66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2012_10_17 (дата звернення: 27.07.2021).
3. Гуревич Р. С. Інформаційна культура педагога як необхідний компонент сучасної освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. пр. Київ – Вінниця: ТОВ Фірма «Планер», 2010. Вип. 23. С. 190–195.
4. Дрогайцев О. І. Формування інформаційної компетентності студентів вищих навчальних закладів у процесі навчання гуманітарних дисциплін: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09 / Криворізький держ. педагогічний ун-т. Кривий Ріг, 2009. 20 с.
5. Карлінська Я. В. Формування інформаційної компетентності студентів комерційних коледжів у процесі навчання природничо-математичних дисциплін: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Житомир. держ. ун-т ім. І.Франка. Житомир, 2010. 20 с.
6. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: К.І.С., 2004. 112 с.
7. Лупиніс Т. Б. Організаційно-педагогічні умови та принципи формування інформаційної компетентності магістрантів соціальної роботи. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]*. Сер.: Педагогіка. 2012. Т. 188, Вип. 176. С. 89–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchduped_2012_188_176_22 (дата звернення: 16.07.2021).
8. Ткачов А. С. Формування у старшокласників умінь працювати з різними джерелами інформації. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2012. Вип. 38. С. 159–164. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znphknpu_zntndr_2012_38_25 (дата звернення: 27.07.2021).
9. Шостаківська Н. М. Процес формування інформаційної компетентності майбутніх економістів у системі освіти. *Молодий вчений*. 2016. № 12.1. С. 551–554. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_12 (дата звернення: 16.07.2021).

References

1. Balovsiak, N.V. (2006). Formuvannia informatsiinoi kompetentnosti maibutnoho ekonomista v protsesi profesiinoi pidhotovky [Formation of information competence to the future

economist in the process of professional training]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Khmelnytskyi. 334 s. [in Ukrainian].

2. Hrytska, T., Oryshchenko, S. (2012). Umovy formuvannia informatsiinoi kompetentnosti studentiv radiotekhnichnykh spetsialnostei [*Conditions for the formation of information competence to students of radio engineering specialties*]. Vytoky pedahohichnoi maisternosti Seriya: Pedahohichni nauky [Sources of Pedagogical Excellence. Series: Pedagogical Sciences]. Vyp. 10. S. 62-66. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2012_10_17 (data zvernennia: 27.07.2021). [in Ukrainian].

3. Hurevych, R.S. (2010). Informatsiina kultura pedahoha yak neobkhidnyi komponent suchasnoi osvity [*The information culture of the pedagogue as a necessary component of modern education*]. Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy. [*Modern information technologies and innovative teaching methods in specialist training: methodology, theory, experience, problems*]: zb. nauk. pr. Kyiv – Vinnytsia: TOV Firma "Planer". Vyp. 23. S. 190-195. [in Ukrainian].

4. Drohaitsev, O.I. (2009). Formuvannia informatsiinoi kompetentnosti studentiv vyshchelykh navchalnykh zakladiv u protsesi navchannia humanitarnykh dystsyplin [*Formation of informational competence of students of higher education institutions in the process of teaching humanities disciplines*]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.09 / Kryvorizkyi derzh. pedahohichnyi un-t. Kryvyi Rih. 20 s. [in Ukrainian].

5. Karlinska, Ya.V. (2010). Formuvannia informatsiinoi kompetentnosti studentiv komertsiiynykh koledzhiv u protsesi navchannia pryrodnycho-matematychnykh dystsyplin [*Formation of information competence to students of commercial colleges in the process of teaching natural and mathematical disciplines*]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / Zhytomyr. derzh. un-t im. I.Franka. Zhytomyr. 20 s. [in Ukrainian].

6. Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovyi dosvid ta ukrainski perspektyvy [*Competency-based approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives*] / pid zah. red. O. V. Ovcharuk. Kyiv: K.I.S., 2004. 112 s. [in Ukrainian].

7. Lupynis, T.B. (2012). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy ta pryntsypy formuvannia informatsiinoi kompetentnosti mahistrantiv sotsialnoi roboty [*Organizational and pedagogical conditions and principles of formation of information competence to undergraduates of social work*]. Naukovi pratsi [Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu "Kyievo-Mohylianska akademiia"]. [Scientific Proceedings of the Petro Mohyla Black Sea State University Complex "Kyiv-Mohyla Academy"]. Ser.: Pedahohika. T. 188, Vyp. 176. S. 89-94. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchduped_2012_188_176_22 (accessed: 16.07.2021). [in Ukrainian].

8. Tkachov, A.S. (2012). Formuvannia u starshoklasnykiv umin pratsiuvaty z riznymi dzherelamy informatsii [*Formation of high school students' skills to work with various sources of information*]. Zasoby navchalnoi ta naukovy-doslidnoi roboty [Means of Study and Research]. Vyp. 38. S. 159–164. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_zntndr_2012_38_25 (accessed: 27.07.2021). [in Ukrainian].

9. Shostakivska, N.M. (2016). Protsey formuvannia informatsiinoi kompetentnosti maibutnykh ekonomistiv u systemi osvity [*The process of forming the information competence to future economists in the system of education*]. Molodyi vchenyi [Young Scientist]. № 12.1. S. 551-554. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_12 (accessed: 16.07.2021). [in Ukrainian].

KRAMARENKO Viktoria, Senior Lecturer, Department of Navigation and Ship Handling, Danube Institute of the National University "Odessa Maritime Academy", Khmelnytskyi, Ukraine.

THE ESSENCE AND STRUCTURE OF THE CONCEPT "INFORMATION COMPETENCE OF FUTURE NAVIGATION AND SHIP HANDLING SPECIALISTS"

Abstract. *The article highlights the essence and structure of the concept of "information competence of future specialists in navigation and ship handling". It is proved that information competence of a specialist in navigation and ship handling involves the ability to work with large volumes of information to solve complex problems of professional activity and is an important factor in the success of professional activity. Taking into account the scientific works on the formation of information competence and peculiarities of the professional activity of a specialist in navigation and ship handling their information competence can be defined as an integrative personal quality, encompassing motivation for information activity, conscious attitude and interest in navigational information, knowledge of the types of information activities of a navigator, assignment and composition of the navigation information system, the ability to search for necessary information, understand information flows and communications, make optimal use of all navigational data, to carry out information and analytical processing of information relating to ship handling systems, navigation information resources and information security systems.*

The components of information competence of a specialist in navigation and ship handling service are motivational-personal, information-cognitive and activity-operational. Motivational and personal component concerns motivation to information activity, conscious attitude and interest in navigation information, readiness to work with different types of navigation information and to constantly improve the level of information competence. The information-cognitive component of information competence of a navigation and ship handling specialist covers the knowledge of types of information activities of a navigator, assignment and composition of navigation information system, formalized methods of analytical-synthetic information processing, peculiarities of various objects analysis, work with electronic format of information representation, information on methods and algorithms of electronic databases and data banks creation, distribution and acquisition of information in a group. The activity-operational component of information competence of future navigation and ship handling specialists concerns the most important abilities and skills of working with information, i.e. the ability of a navigator to perform information-analytical processing of information related to ship handling systems, management of navigation information resources, information security systems.

Key words: *information competence, cadet, navigation and ship handling specialist, motivational-personal, information-cognitive and activity-operational components.*

*Одержано редакцією: 22.07.2021 р.
Прийнято до публікації: 08.08.2021 р.*